

Előfizetési árak:

Egész évre	12 frt
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy órára	1 „
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:
 Fleitsz Fer. Pál könyvnyomdája
 Nagybecskerek, Uri-utca 278. sz.,
 hová az előfizetések és a lap
 megküldésére vonatkozó felazó-
 lamlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi Iroda:
 Nagy-Becskerek,
 Zápolya-utca 1-és szám,
 hová a lap szellemi részét, illető
 minden közlemény intézendő.

Hirdetések
 a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
 Azonkívül az összes hirdetési
 irodákban.

Megjelenik mindennap,
 vasár- és ünnepnapok
 kivételével.

Sándor király és a szerb pártok.

Nagybecskerek, márczius 15.

Egy magasállású diplomatának egy külföldi kormány külügyminisztériumához a szerbiai politikai helyzet tárgyában intézett jelentéséből a P. C. a következőket közli: Szerbiában a stabilitásnak most csak két eleme létezik. Az egyik a fiatal Sándor király korán kifejlődött erélye, a kinek sikerülhet a korona hatalomteljeségét oly módon emelni, amint az Szerbiára nézve nélkülözhetetlen. E cél azonban csak úgy érhető el, ha a jellemző szilárdasággal és sok természetes uralkodói képességgel megáldott Sándor király a kormányzás munkájának elvégzésére oly minisztériumot talál, a mely egészen a pártokon kívül áll, a pártbefolyásoktól mentesíti magát és reformátori értelemben adminisztrál.

Szerbia jövő stabilitásának második megbízható eleme a nyugalmas polgárok, kereskedők és parasztok többsége, a kik mint jó dolgos családapák már hosszú évek óta távol tartják magukat a pártküzdelmektől és egyáltalán mit sem akarnak azokról tudni. Ez a nagy, valódi néptöbbség szokásaiban és egész életmódjában határozottan konzervatív érzelme, tehát természetes loyális és hazafias dinasztikus hűséggel bír Sándor király és az Obrenovics-uralkodóház iránt. A szerbek e konzervatív többségének kívánatai igen szerények. Azok teljesítésének legjobb eszköze a királyi prerogatívák erősítését tartják. Ez a fanatikus pártok terrorizmusa által háttérbe szorított konzervatív többség a legnagyobb idegenkedéssel viseltetik az összes létező pártok ellen; csak biztosságot és rendet követel az országban, jó és olcsó igazságszolgáltatást, igazságos és lelkiismeretes államkormányzást, és egyáltalán nem törődik politikai

elméletekkel és kormányrendszerekkel. Ha Sándor király, a mint saját nyilatkozatai szerint tenni akarja, a politikai stabilitást és a gazdasági haladást konszolidálni szándékozik, — ezt csak eme konzervatív elemek természetes hatalmának emelése és igénybevétele és olyan jó munkás személyekből álló minisztérium által érheti el, a kik mentek minden pártbefolyástól. Egy ilyen minisztérium elegendő megbízható alapot fog találni tevékenysége számára az őszinte királyi bizalomban és ama számos konzervatív elemekben, melyek a pártküzdelmek keveredéseiről mit sem akarnak tudni, már csak azért sem, mert reájuk nézve egy Szerbiában sürgősen szükséges gazdasági reform anyagi eredményei sokkal fontosabbak.

Egy ilyen minisztériumnak mindenképp elengedhetlen kötelessége lenne a papokat és tanítókat távol tartani a hivatászünnen tűzött pártagitációtól, hogy azok, mint más országokban, tulajdonképpen való hivatásos kötelességük teljesítésének szentelhesék magukat.

Szerbia pártviszonyait egyáltalán lehetetlen más európai alkotmányok és parlamentek mintája szerint megítélni. Egy józan kormányrend helyreállítása és fenntartása Szerbiában csak a következő eszközökkel lehetséges: a korona prerogatíváinak erősítése; pártokivüli minisztérium, a mely gazdasági reformokon dolgozik és az ország konzervatív elemeire támaszkodik.

Pártkormány, vagy egy oly minisztérium teljes lehetetlensége, a mely pártkoalíciókra támaszkodik, Szerbia mostani pártviszonyainak tárgylagos előadásából következik, a melyeknek egészen sajátálgos alakulása Európa minden országában lehetetlenné tenné egy pártkormányt. A

különböző párttöredékek korábbi években uralkodott legtűrelmetlenebb önkénye az igazi oka a pangó polgárháborúnak, a mely jellemző a szerb pártviszonyokra. E pártküzdelmek elkeseredettsége és elvadulása folytán a lakosság legőbb intelligens eleme az utolsó 25 év alatt az országra haszontalanul elfogyasztotta politikai munkaerejét és természetlen pártveszélkedéssel elfecsérelte. Ennek természetes következménye volt, hogy az alkotmányt és a politikai intézmények rendszerét rövid idővel ezelőtt egy királyi ukázzal vissza kellett vinni a régi alapra, a melyen Szerbiát 25 évvel ezelőtt kormányozták. Ez alatt a 25 év alatt az alkotmánykérdésekkel és pártversengésekkel való kizárólagos foglalkozás miatt majdnem egészen elhanyagoltak minden feladatot, melyeknek teljesítése nélkülözhetlen arra, hogy a szerb állam és nép élhessen. A kormányuralmat korábban gyakorolt összes pártok teljesítetlen hagyták ama kötelességet, hogy az állampénzügyeket orvosolják, a gazdasági viszonyokat javítsák, a szellemi művelődést emeljék. Ennek folytán azok, a kik Szerbiában az iparos osztályt képviselik, gazdaságilag szomorú helyzetben vannak és az ipar emelésére semmi sem történik. A szerb mezőgazdaság annál kedvezőtlenebb helyzetben van, minthogy az ország különben termékeny földjét ma ép úgy munkálják meg, mint 100 évvel ezelőtt. Az állendőség hiánya a legmagasabb állami hivatalnokok személyzetében és a kormányok gyakori változása a szerbiai hivatalnoki kar minden osztályában rothadást és nagy korrupciót vont maga után. A közoktatás tökéletlen és egyoldaluan van szervezve, ép úgy, mintha az iskolának csak az lenne a feladata, hogy hivatalnokszállító intézet legyen. Ennek folytán a legtöbb szerb iskolából nagy

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Márczius 15.*

— A „Torontál” eredeti tárczája. —
 Írta: Hadfy Döme.

Hazánk történelmének egyik legfényesebb pontját fogja képezni az 1848-ik évi márczius 15-ik napjának virománya.

Kevesen vannak a tisztelt hallgatóim sorában, a kik az 1848-ik évet megelőző korszakot átéltek.

Én részese voltam annak, és nem mondok önöknek újat, midőn megemlítem, hogy 1848-é előtt kizárólag a nemesi osztály képezte a magyar nemzetet.

Ők voltak a szent korona tagjai, a kiváltságos törvényhozók, az ország ügyeinek intézői, melyet dikasztériális alakban — felelősség nélkül kormányoztak.

Csak ők bírtak ingatlan tulajdonnal, mely után azonban adót nem fizettek.

A milliók, — mint a röghöz kötött jobbágyok, — vajmi keveset különböztek a rabszolgáktól, örök munkára voltak kárhoztatva, szorgalmuk gyümölcsét pedig uruk szedgette le; csak kötelesegei voltak, melyeknek teljesítésére bittel kényszerítették, jogai a tagyponton alul állottak.

Volt ugyan az időben a nem nemesnek is fogalma az alkotmányos szabadságról, de azt nem élvante; ismerte a népképviselőket, elméletből, de attól távol állott; rajongott a szabad sajtóért, de azt békóban tartotta a rideg censura;

* Felolvasta maga a szerző a jegyzői tanfolyam hallgatói márczius 15-ikének estei ünnepélyén.

a lelkiismeret és a vallás szabadság nem törhetett magának utat; ha volt is a nem nemesnek bármily képzettsége, azt a közügyekben érvényesítésére nem lehetett; legfeljebb ügyvédi, papi, orvosi és mérnöki pályára léphetett, de azért a nemesek jogait és kiváltságait nem élvante.

Hozattak akkor törvények a nép hozzájárulása nélkül, kormányoztatott az ország csak nemesi hivatalnokok által; a nép katonáskodott adót fizetett, de a befolyt adóval nem rendelkezhetett.

Az igazság más törvények, más bíróság által méretett a nemesnek és más mértékkel a népnek, ennek számára fennállott az emberi méltóságot meggyalázó botbüntetés.

Szégyenpir futotta be az ember arcát, midőn neveléslen bocskoros nemes félvállról tekintett a jobb nevelésben részesült képzett nem nemes emberre; annak döntő szava volt az országgyűlésben, ha inni, olvasni sem tudott; az ő szavazatával készítették az országgyűlési követek számára az utasítások, melyek alapján hozattak a törvények; a nem nemesek csak távolból szemlélhették a közügyek menetét, csak páriák voltak.

Allításom illusztrálásul szabadjon Torontálvármegye multjából felhozni egy olyan tragikomikus közgyűlésnek epizódját.

Befuvaroztatták — az urak — a 7-8 száz horvát bocskoros nemest ide a megye székhelyére, etették, itatták őket a közgyűlést megelőző napon és mámoros vagy sokszor pikés fővel bevezették a megyeház nagytermébe.

A kinek volt otthon kardja, azt magával hozta és feikötötte, és mékü nagy kalppal a

fején megjelent a közgyűlésen. Egy szót sem értett közülük egy sem a magyar nyelvből, csak az uri vezéreik szemébe néztek, hogy adott jelre kiálthassák a „pártolom” vagy „nem pártolom” szót, a mint a conservatív, vagy az akkor ugynevezett liberális pártnak voltak hívei; e szót azonban nem tudták kimondani, hanem egetverő hangon elkíáltották magukat, — az egyik párt „pártom” a másik „nem pártom” szavakat ismételtén kiabálva; — és a szeriut, a mint a tudatlan tömeg a többséget képezte, mondatott ki a Karok és Rendek által a határozat.

Mikor a híres zalamegyei levél felett 1847-ben döntöttek az ország valamennyi megyéjében, itt is megtartották a közgyűlést, hogy Deák Ferencz concapciója felett döntsének.

Torontálmege nagyon szegény volt a jeles szónokokban.

Egy nagybirtokos, a ki testetül lelkestül liberális volt, sehogy sem tudott összetákolni egy beszédet, jóllehet mindenáron akart az ügy mellett szólni; — bement Temesvárra, a hol egy nappal előbb került szönyegre a Karok és Rendek előtt a zalamegyei levél, és ott meghallgatta Vukovics Sebő akkori temesmegyei főügyés (1849-iki igazságügyi miniszter) nagyszabású beszédjét, elkérte Vukovicstól a beszéd másolatát, és Temesvárról ide utaztatva, betanulta azt, mint egy szakó, szóról szóra.

A főispáni adminisztrátor megnyitja a gyűlést, — és a mi liberális nagybirtokosunk feláll és nagy parthosszal, sztentori hangon elkendi: „Tekintetes Karok és Rendek!!

Alig mondotta el — a legnagyobb kin és félelem közt — beszédje bevezetését, feláll Moco-

számu félművelt egyén kerül ki, a kik a politikai proletáriátus munkakertülö elemeivé fejlődnek, melyeknek sem jókarakterük, sem képességük nincs a komoly munkához és hasznos kenyérkeresethez. Azt lehetne gondolni, hogy a politikai pártoknak azt a hazafias feladatot kellene maguk elé állítani, miszerint ezeken a notórius bajokon segítsenek. Ha az ember a szerb viszonyokat nem ismeri, annál könnyebben elkövetheti a hibát, hogy estvárja, mivel valamennyi pártvezér és politikai párt egyformán felelős ezekért a bajokért. E várakozás azonban teljességgel téves. Szerbiában teljes lehetetlenség más európai államok alkotmányos pártéletének ezt az ellenőrző és reformáló hatását elérni. Lehetetlen ez, mert a szerb politikai pártok nem elvi alapon állnak, hanem nem egyebek, mint politikai eszközökkel dolgozó, nyereségre számított kereseti társaságok. Ezt a nyereséget mindig el lehet érni az állam költségén, illetve kárára. Magától érthető, hogy ily körülmények közt az elajta pártvezérek politikai erkölcséről szó sem lehet.

E sajnos tényeket illetőleg az igazságot Szerbia legújabb és jelen történelméből vett példák százaival lehet bizonyítani. Már az is elég, ha arra az igen kétes szerepre emlékeztetünk, melyet Pasic, a radikális párt akkori és mostani feje, a szerb-bolgar háboru előtti időben játszott. Épp ily megeztáfolhatatlan bizonyítékot képeznek egy Tausanovicnak, a radikálisok második igen népszerű vezérének tisztátalan procedurái és viszonyai, aki a szerb polgárok által reábizott pénzbeli tetemes összegeket elikkasztott a Nisben tervezett, de megghiusult sertésvágó telepek felállítására alkalomával. E vád indokolása végett a hírhedt Milojkovic Radivoj nevet is meg kell említeni, aki előbb az ugynevezett liberális párt mértékadó vezére volt, a liberálisok és radikálisok fuziók kormányának idején mint akkori aktív miniszter az országban a legnagyobb büntetést elkövetését protegálta és a skupstinában kijelentette, hogy a párt ellenfeleit meg kellene semmisíteni, vagy az ő emlékeztetés szavai szerint: „ezt a gázt ki kell tépni a földből”. Épp így hivatkozni kell Gruics Száva eljárására, a kinek miniszterelőksége alatt játszódt

le az a gyalázatos, kirendelt rendőrhivatalnokok által inszenált színjáték, hogy az e észlra összetoborzott csőcselék fényes nappal Belgrád nyílt utcáin a legbrutálisabb módon bántalmazott csendes, nyugalmas embereket és pedig az akkori belügyminiszter bujtogatására, csak azért, mert az illetők más párthoz tartoztak és gyűlést tartani jöttek Belgrádba, 1889. május 14. és 15. Ezek elég bizonyítékok arra, hogy Szerbiában minden pártkormány veszedelmes és csak egy egészen a pártokon kívül álló munka- és reformminiszterium lett okvetlen szükséges a szerb királyság számára.

(Befejezése következik.)

HIREK.

Tájékoztató.

Márczius 15. A Magyar Kör ünnepélye.
Márczius 15. A kereskedő ifjak ünnepélye.
Márczius 24. A jótékony négyzet közgyűlése.
Márczius 24. A tor. athl. klub házi viadala.
Május 16-19. Országos vásár.

A gőzfürdő naponta reggeli 5 órától nyitva van nők részére kedden és pénteken délután.

— Márczius 15. Közel felszázestondeje annak a napnak, amelyen a magyar nemzet önértetre ébredt. A tünő esztendő árjában egyre izmosodva foglalt tért a honfiak szívében a kegyelet, amelylyel márczius idusát ünneplik. Nagybecskerek városa is kivette újból a részét ebből a pietásból, amely soha meg nem szűnik amaz emlékeztetes márcziusi nap emléke irányában. A torontálmezei jegyzői tanfolyam hallgatói, a nagybecskereki magyar olvasókör, a nagybecskereki főgymnasium és községi népiskola kebelében hazafias hévtől duzzadó szavak hangzottak el, amelyek mind a nemzet újjáébredésének dicsőségét zengték. A középületek és számos magánház zárlódásában pompáztak, a mikor Nagybecskerek kegyelettel eltelt közössége tömegesen tödült az ünnepiesen feléki tett termekbe, ahol a szabadság napjának feltűntét dicsőítették.

A torontálmezei jegyzői tanfolyam hallgatói sikerült ünnepélyvel ütek meg márczius 15. enek előestéjét. Közéletünk kitűnősegei nagy számban gyűtek egybe ez alkalomra a kaszinó nagytermébe, ahol az eméünnep végbement. Ott voltak: Rónay Jenő főispán, Daniel aispán, dr. Dellimani ch m főjegyző, Poroszkay m. főügyész, dr. Mihailovitch m. arvaszéki elnök, Steinbach Antal kir. tanácsos, tan.

felügyelő, br. Hauser Károly főispáni titkár, Lauka Gusztáv és Weisz Izidor a Ferenc-József rend lovagjai, dr. Perisics Zoltán v. főjegyző stb. Az ünnepély nyolcz órakor vette kezdetét Petőfi Talpra magyar-jával, amelyet Bacsó Mihály jzói t. h. szavalt nagy tüzrel és lelkesedéssel. Utána Hadfy Döme kir. közejegyző emlékeztet meg nagy tetszéssel fogadott felolvasásban a márcziusi napokról. A felolvasást lapunk mai számának tárczarovatában közöljük. Majd Kokits Elza játszotta el zongorán Liszt V. rhapsodiáját és Raff Polka de la reine-jét, ezután Osztie Andor szavalt el Inczédy László költeményét: Márczius Idusán. Az előadásokat táncz követte.

Zsufolásig megtelt ma délelőtt a magyar olvasókör ünnepélye alkalmából a kaszinó nagyterme, amely izléses zárlódásban ékeskedett. A notabilitások közt ott voltak: Rónay Jenő főispán, Kovács Agost kir. tanácsos, Talapkovits Vazul pénzügyigazgató, Lángh Ferencz pénzügyi tanácsos, báró Feilitzsch Berthold tb. főjegyző, Reitter Oszkár rendőr kapitány, Hadfy Döme kir. közejegyző, Lauka Gusztáv, a Ferenc-Józsefrend lovagja, báró Hauser Károly főispáni titkár, dr. Perisics Zoltán városi főjegyző, Pohut István járásbíró, dr. Grandjean Jozsef városi ügyész, Zsiros Mihály megyei főszámvéző, Menozer Lipót m. főpénztáros, Harzer Jozsef főgymnasiumi tanár, Romkay Nándor adótárnok, Baaden Karoly iskolaigazgató, stb. A Himnusz eléneklése után az ünnepélyt Zsiros Lajos kuriai bíró, törvényszéki elnök gyengékedése miatt Kovács Agost ügyvéd nyitotta meg. Emután Cseh Elek szavalt a nagy tetszés közben Endrödy: Szabadság, testvériség és egyenlőség című költeményét. Zajostapok követték dr. Stassik Ferencz előadását, aki Márczius a szomszédban czimen olvastott fel. A felolvasást terszúke miatt csak holnapi számunkban közölhetjük. A Szózat eléneklése fejezte be minden tekintetben sikerült ünnepélyt.

A nagybecskereki főgymnasium és községi népiskola kebelében is program szerint folytak le az ünnepélyek, amelyek nagy számú közönség lelkesedett a hazafias szellemű szavaltokon és felolvasásokon.

— Az árvízveszedelem megújulása. Az enyhe időjárás és az éjszakai esőzés ismét felidézte az árvíz imént elmúlt veszedelmét. Ötelekről érkezik ismét a riasztó hír, hogy a Bega víze a felülről jövő rohamos áradás következtében a multkori magasságon is tulmenő 293 centiméterre dagadt. Az ötelekiek ismét kétszen állanak, hogy minhelyest a víz a 300-at elérí, erőszakkal átvágják a gátat. Daniel László alispán déiben a vész helyére indult. Egy század katonaság készenletben áll, hogy

nyi András egyik leginkarnátusabb pecsovic, félbe szakítja a szónokot a következő közbeszó lással:

— „Én tegnap hallottam e jeles beszédet Vukovic Sebő szájából eredetben, nincsen kedvem ma rossz visszhangban és dadogva elmondottan ismét meghalgtani.

Erre frenetikus láрма, gunyos nevetés támad, a horvát uraimék — Mocsonyi emberei — éktelen kiabálással lehetetlenné teszik a beszéd folytatását, a szegény szónok elszégyentülve leül, a többség „nem pártom“ szavai voltak csak hallhatók, megbukott a zalamegyei levél.

Igy intéztettek a megyei, és azok nyomán az országos ügyek, a művelt nem nemesi osztály szomeruan vett tudomást róla, a sajtónak pedig nem volt szabad kritikát mondani, mert a censura azt nem engedte.

Hazánkban uralgó ily állapotok közepette, 1848-ik év tavaszán megnyilatkozott a nyugaton a szabadság szelleme, és áthatotta a vén Europa minden országát.

Megajándékozott akkor bennünket — magyarokat — az ég egy lágelméjü hazáját imádó, a szabadságról rajongó — Nagygyal — kinek drága porait, hála a mindenhatónak, a haza szent földje takarja, kinek emléke, míg e földön magyar él, szent marad, és az a nagy szellem intette a nemzetet, felébresztette a milliókat, és hatalmas szavával proklamálta márczius 15. én a szabadságot, egyenlőséget és testvériséget, Megalkottattak a negyvenyolezadiki törvények, három nap jóvátette, a mit három század elmulasztott.

Leromboltattak a nagyait a magyartól elválasztó osztályfalak, lehullottak milliók labairól a bilincsek, szabaddá lett a nemzet, tulajdont és jogokat nyert a jobbágy és azon polczra

emeltetett, a melyen szeifött 8-9 százezer kiváltságolt egyén — kiskarólag — tündökölt.

Megszűnt az uri jog és ezzel a jobbágyiség; törvényileg megállapítottat a közös teherviselés, a népképviselet, a sajtószadadság, a felelős kormány; egyenlökké, testvérekké lettünk; a félelénk reménységéből kipattant a teremtő erő, jámbor polgárokból szabadsághősök lettek, idegen nevű emberek megéreztek a magyar szív dobogását, tömörültünk az előttünk lobogtatott szabadság zászlaja alatt és midőn azt — áldatlan kezek — el akarták tölünk rabolni, vállvetve, százezrekre menő sereget állítottunk ki, hősiösen vívtuk meg a szabadságharozot, tömör nemzeté alakultunk és önértetesen készültünk az ezredéves ünnepre. Magyarország nem volt, de lett.

Sőtét, de igaz színekkel eszeteltem az 1848-ik év előtti viszonyokat és állapotot, tettem pedig azt azért, hogy a márczius 15-iki vívm nyok annál jobban kidomborodjanak és óriási méretük kitűnjék.

Beállt 1849-ik év után egy korszak, melyben megkiséreltetett újból leigazásunk, de mert márczius 15-e nagygyá tette a nemzetet, hajótörést szenvedett az ádáz kísérlet, — áll Buda, él magyar még.

Milyen a jelen állapotunk? mily jogokat élvezünk és gyakorolunk tenkölt legalkotmányosabb királyunk uralkodása alatt most, azt tapasztaljuk, tudjuk és érezzük.

A polgári származásu Wekerlék és Hieronymik a korona tanácsosaivá lettek, és e jogok gyakorlását az 1848-iki márczius 15-iki események és vívmányainak köszönjük, és azért szent előttünk e nap, mint megváltásuk órája, azért kell azt minden hazafinak a legnagyobb kegyelettel megünnepelni; — Tesszük pedig azt leg-

jobban és a nagy naphoz legméltóbban, ha mindenkoron megemlékezzünk azokról, a kik 1848-ban önaetien hazafiaság és lángoló haszaszeretet által buzdítva a nép millióinak felszabadítását csaközölték; ha édes hazánk hű fiaí vagyunk. ha azt mindenek felett szeretjük, ha annak javára semmi áldozattól vissza nem riadunk; ha szem előtt tartva az egyenlőség és testvériség magasatos olveit, azokhoz ragasszkodunk; — ha egymással — vallás és nemzetiségi különbség nélküli, békésen megélünk, szóval, ha a márczius 15-ik napja vívmányait megőrizsük és azok érdekében bárkivel szembeszállva azt hősiösen megvédjük.

Nem mulasztatom el esuttal azon ifju barátainnak (a jegyzői tanfolyam hallgatóinak) a kik e mai ünnepséget rendezték, köszönetet mondva a személyem iránti bizalmukért, atyai tanácsomat adni, hogy akkor, ha majd hivatalba lépve a nemzet napszámosaivá válnak, éiénk emlékeztetükben tartsák mindenha márczius 15-ik napjának magasatos jelentőségét, értelmezék azt a község lakosainak, mondják meg nekik, hogy az által vallás és nemzetiségi különbség nélkül lettek a haza szabad polgáiraivá.

Legyenek önök a nép apostolai, tanítsák azt az önzetlen és hazafiasgra forró haszaszeretetre, a békés és türelmes együttélésre. Ragadják kezükbe a szabadelvűség zászlaját, tömörítsék köré az önökre bizott községeket, óvják meg őket az izgatók félrevezetéseitől és a tévtanoktól, és ha mindezeket hiven megcselekszik, abban fog rejleni márczius 15. napjának méltó megünneplése.

Eljen a haza! Eljen a király!!

amennyiben az alispántól várt távirati értesítés szerint szükség volna, Ótelekre induljon. — Délután érkezett telegramok tudatják, hogy a víz 305 centiméterre emelkedett, Temesvár felől pedig, ahol a vízállás 325, az ár egyre tödül. A katasztrófa elkerülhetetlennek látszik. Daniel alispán Ótelekre érkezett és átvette a védekezési munkálatok vezetését.

— **Sorozás Nagybecskereken.** E hónap 13-án és 14-én mentek végbe a sorozások Nagybecskerek városa területére nézve. A bizottság polgári elnöke dr. Kiss János ügyvéd, katonai elnöke pedig Jahoda őrnagy volt. Mindhárom korosztályból összesen 338-nak kellett volna előállnia, de csak 246 katonaköteles jelent meg. Egy betegség miatt maradt távol, 44 igazolta elmaradását, 33 pedig igazolás nélkül maradt távol. Az előállottak közül a bizottság 50-et alkalmasnak talált, ezidőszereint alkalmatlan 139 volt.

— **Magyar kereskedelmi tanulmányut a Keleten.** Budapestről írják: Az orsz. kereskedelmi és iparszarnok nagybizottsága, mely a magyar kereskedelemnek és iparnak a keleti államokba való kivitelét akarja előmozdítani s e célból nagyszabású kirándulást tervez, tegnap este megyeri Krausz Lajos elnöke alatt ülést tartott. Az elnök örömmel üdvözölte azokat a szakértőket, akik a tanulmányut tervezeténél tanácsaikkal és tapasztalataikkal hozzájárultak az üdvös eszme megvalósításához s akik személyesen is megjelentek a tanácskozásokon. Herzfeld dr. titkár bemutatta a múlt ülések jegyzőkönyveit s a kiküldött bizottság javaslatait, mely fölött igen élénk diskusszió fejlődött ki. Matlekovics Sándor, Ráth Károly, Boroszkó Soma, Herzfeld Samu dr., Engel Pál igazgató, Schwarz József gyáros, dr. Kovács Gyula igazgató, Sasvári Armin és mások ismételt felszólalásai után a bizottság véglegesen megállapította az utiprogrammot. Elhatározták, hogy a kirándulók május hó 26-án vasárnap reggel indulnak különvonaton, s megállapodnak Belgrádban, Szofijában, Philippopolban, Konstantinápolyban, (itt pénteken, május 31-én reggel érkeznek meg), Smyrnában, Piraeus-Athenben és Szalonikban; bejárják az új monasztériumi vasutat és június 11-én visszaérkeznek Budapestre. Akik a június 13-ki Urnapját is felhasználhatják, azok a Szalonik és Belgrád közé eső városokban kiszállhatnak. A menetjegy ára (beleértve a Konstantinápoly és Smyrna-Szalonik közti tengeri hajón a teljes ellátást) 159 forint; ehhez járul a nagyobb városokban a napi teljes ellátásért és lakásért fizetendő 5 forint, (mely azonban nem kötelező) úgy hogy a kirándulás összes költsége mintegy 250 forintba fog kerülni fejenként. A fölmerülhető közös költségek fedezéséhez mindenki 5 forinttal járul. Ha a résztvevők száma a százat meghaladja, a menetjegy még olcsóbb lesz. A végrehajtó-bizottságba beválasztották még Engel Pált, Mudrony Somát, Szeifert Henriket és Schwarz Józsefet. Ez a bizottság küldöttségileg tisztelni fog a kormányt, hogy kérje támogatását. Legközelebb meg fog jelenni a felhívás is, melyet az összes kereskedelmi és iparkamarának, testületeknek meg fognak küldeni. Jelentkezni máris lehet a kereskedelmi és iparszarnok titkárságánál (Aka démia-utca 29. sz.)

— **A pusztá novoszellóiak tanítója.** Háromszor íródott ki községünkben, írja pusztá novoszellói tudósítónk — a tanítói állásra való pályázat, de bizony arra, minthogy a fizetés csak 300 forint volt, senki se jelentkezett. Az iskolások ilyen körülmények közt a pályázat meddő voltáról jelentést tett a tanfelügyelőségnek. Steinbach Antal kir. tanfelügyelő nyomban felterjesztést is tett a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz, a melynek meg is lett a fogadása, mert a miniszter rendelkezéssel 400 forintot emelte fel a tanítói fizetést. A pályázat tehát rövidesen ki fog iratni, még pedig most már a következő javadalmazással: 400 forint készpénzfizetés, szabad lakás, szabad szobafűtés, udvarkert és 1/4 holdnyi veteményföld haszonélvezete.

— **Fegyver munká.** A helybeli fegyházban fonott székeket igen olcsó áron javítanak és készítenek, mire a t. cz. közönséget ez uton is figyelmeztetjük.

— **A szezonból.** A hollók társasága, a mely zajos czivódás közt szákmányt keresve járta be a hőmezőket, immár széteszolt. A zordon szárnyasok páronként félrevonultak, hogy a legmagasabb fák tetején fészket rakjanak élvezni az örömet, a mire hívja a természet a hosszu téli után életben maradók. Még nem olvadt el egészen a hó; még meg-meg jelen éjszakánként a fagy, de már azért érezzük, hogy a küszöbön van a tavasz. Van valami márcziusi levegőben, valami éltető, melynek folytán a vér élnékben, pezsgőbben folytatja megszokott munkáját szervezetünkben. A vizek kiszabadulnak szoros páncéljából és

hatalmasan megdagadva csörtetnek tovább. Már többé nem aggat a fagy zuzmarából dus lombot a fák sovány ágaira, az északi szélnek nem volna már mit leráznia, legföljebb a tölgyekről néhány összeasszott, barna levelet, nyári kincse maradványát, csak arra való, hogy az új év sarjadjának elzizegje, mi lesz a sorsa neki is, ha majd tavasz és nyár multán az idő újra meghozza az őszt és a telet. El fogják ezt mondani s aztán lehullanak a földre, a hol már akkor friss gyöngyvirágok fakadoznak. Politikai életünk újabbredésének napja, márczius idusa is itt van. Üdítő szellő lengedez, mely oda hajtja a vért az iskolába siető kurtá ruhás kis lány arcába. Pir futja el, lázas pir egész homlokáig, mikor el kell menni a csinos bajszú fiatal ember előtt. Vajjon a bakfis leánya szíve honnan érezte meg a levegőben azt a melengető áramlatot. Talán nem is tudja, hogy az ő szívében is most ébredt az első — szerelem tavassai hajnalára.

— **Vásár az operában.** Budapestről írják: A főrangú hölgyek intés-bizottsága naponként tart ülést Károlyi Sándorné grófné lakásán és serényen buzgólkodik, hogy az operai ünnepség minél érdekesebb és mentül jövedelmezőbb legyen. Az utolsó ülésen már szervezték a férfi rendezőbizottságot is, melyben a társadalom legelőkelőbb tagjai vevnek részt. A vásárt prológgal nyitják meg, melynek megírására Bartók Lajost kérték fel. A Vigasz iránt, melyet Hevesi József szerkeszt, országsszerte nagy érdeklődés mutatkozik, mit egyebek mellett a rendkívül gazdag tartalom igazolni is fog. Munkácsy Mihály egy igen érdekes vázlatot küldött most készülő nagyszabású festményéről. Világhírű hazánkfa többek között ezeket írja levelében:

„Nagy részvéttel és fájdalommal vettem tudomásul a hírlapok útján a szép alföld somoru sorsát; amiért is kérem ily alkalmakkor bátran alkalmat nyújtani róla, hogy az általános kegyeletben, mely a magyar nemzet egyik legszebb jellege, én is — ha bármily parányi arányban — részt vehessek.“

Munkácsy vázlata külön melléklet gyanánt fog a Vigaszban megjelenni. Az intés-bizottság most az egyes elárúsító urnák kijelölésével foglalkozik.

— **A kancsuka vége.** Szinte bízhatlan hírt közölnék velünk. Oroszországban, a fehér császár szent birodalmában a kancsuka ezontul tilos. Így jelenti ezt egy rövidke távirat, mely valószínűleg czinizmussal jegyzi meg, hogy az utolsó tíz év alatt mindössze 3000 parasat halt bele a kancsuka-büntetésbe. A császár tiltotta meg a kancsuka-kázást, de azért igen valószínű, hogy ez az erkölcsmentesítő eszköz nem fog sutba kerülni, mert a hatalmas uralkodó böles tanácsadói úgy vélik, hogy a kancsuka többet ér a iskolánál, aztán meg olcsóbb is.

— **Versecz diszpolgára.** Mint lapunknak Vereczről írják, a törvényhatóság Seemayer királyi tanácsos polgármester elnöke alatt megkezdett szerdai közgyűlésében rudnai Nikolics Sándor főispánt tíz éves működése alkalmából egyhangulag, nagy lelkesedéssel diszpolgárral megválasztotta. Seemayer ügyvéd magyar, Rottler német, Kosztits szerb nyelven üdvözölte a főispánt, aki Versecz városában a pártviszályokat lecsillapította, a város pénzügyeit rendezte, kulturális intézményeket teremtett, azonkívül védnöke a magyar együletnek. Az összes tisztikar Seemayer vezérlete alatt tegnap tisztelt a város diszpolgáránál; ma tisztelgetek a hatóságok, a katonaság, testületek és egyletek. A város fel van lobogóva.

— **Megzavart hangverseny.** Haarlemban a napokban Magyarországon is járt Kocsalszky „csodagyermek“ rendezett songora-estélyt. Mielőtt azonban a hangverseny kezdetét vette volna, rendőr lépett be a kis művészhez és kijelentette, hogy megbünteti szüleit, mert a törvény tiltja a 10 éven aluli gyermekek „munkáltatását“. A gyermek anyja azt mondta a rendőrnek, hogy jöjjön inkább később, a mikor a gyermeket tetten kaphatja. Ezt az ajánlatot el is fogadta a rendőr és eljött egy óra mulva, a mikor a hangverseny javában folyt. Akkor a gyermek anyja — bár nem érti a német nyelvet — kapacitálni próbálta a rendőrt, hogy itt voltaképpen nem „munká“ról, hanem művészetről van szó. A rendőr csak azt hajtotta, hogy az mindegy, a gyermek két kezével keresi a kenyerét, ez pedig munka. Es csakugyan meg is kellett a kis művész anyjának fizetni a néhány forintnyi büntetést, mivel ott a törvény tényleg tiltja a 10 éven aluli gyermekek munkáltatását.

— **Lövöldöző borbély.** Nagy ijedelmet keltett tegnap Szegeden egy szerelmes borbélylegény lövöldözése. A borbélylegény neve, mint szegedi tudósítónk írja, Dragin Mark. A múlt évben — 17 esztendőskorában — megszöktette zentai gazdájának Forrai Bélának cainos feleségét, Szegeden üzletet nyitott és nagy boldogságban élt az asszonnyal. Történt azonban

hogy Forrai Béla megunt a magánoséletet. Elment tehát Szegedre és visszahívetelte feleségét. Tegnap délután éppen az asszonynál volt, hogy rábeszélje a visszatérésre, mikor Dragin az üzletből hazament. Sejtve volt gazdája szándékát, revolvert rántott elő és hatszor rálőtt az éppen akkor az ajtóban álló Forrai Bélára, kit azonban szerencsére csak egy golyó talált s az is csak kevésbé sebesítette meg. A többi golyó az uton álló iskolás gyermekek közé repült, azok közül egyiket könnyen megsebesítette. A lövések zajára rendőrök siettek elő, kik Dragint elfogták. A vallatásnál Dragin azt mondta, hogy nem volt gyilkossági szándéka.

Táviratok.

Bánffy hazaérkezése.

Budapest, márczius 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bánffy miniszterelnök Bécsből tegnap este visszaérkezett Budapestre.

Az appropriáció után.

Budapest, márcz. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A Pester Correspondenz írja: Az appropriációs vita nem tett kárt a Bánffy-kabinetben. A szabadelpvűpárt abból megerősödve került ki, míg az ellenzék marakodik. A legközelebbi jövőben a képviselőházban nem is várható jelentékeny harcok.

A polgári házasság életbeléptetése.

Budapest, márcz. 15. (A „Torontál“ ered. távirata.) Félhivatalosan jelentik, hogy a házasságjogi törvény ez év december 18-án életbelép. A mennyiben az anyakönyveket szeptemberig mindenütt be nem vezethetik, az igazságügyminiszter felhatalmazást kapott, hogy a házasságjogi törvényt rendeleti uton léptesse életbe.

Krieghammer nyilatkozatai.

Budapest, márczius 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A Bud. Tud. félhivatalosan jelenti, hogy a Budapesti Hírlap tegnapi számában megjelent, Krieghammer hadügyminiszternek tulajdonított nyilatkozatok apokrifek.

Püspöki konferencia.

Budapest, márcz. 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Vaszary Kolos hercegprímás e hónap 19-ikére püspöki konferenciát hívott egybe, amely a főrendiházban legközelebb tárgyalás alá kerülő egyházpolitikai reformokról tanácskozik.

Márczius 15. a fővárosban.

Budapest, márczius 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Délelőtt a vigadóban, az egyetemi ifjuság matinján Kosuth Ferencz mondott alkalmi beszédet. Utána Madarász József, Hölgy Ignác. majd az ifjuság néhány szónoka beszélt, délután háromkor az egyetemi ifjak az egyetemterén ünnepelték márczius 15-ikét.

Élelmes követ.

Budapest, márczius 15. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből telegrafálják: Egy kisebb idegen állam itteni követé az idegen államok követeinek azt a kedvezményét, hogy vámmentesen hozathatnak bort Ausztria-Magyarországba, úgy használta ki, hogy több százezer palack bort hozatott magának s azt nagy nyereséggel továbbadta. Az osztrák pénzügyminisztérium feljelentésére az élelmes követet kormánya megfosztotta állásától.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájler Lajos.
Helyettes szerkesztő: Kabos Bertalan.

H i r d e t é s e k.

448. sz. kig. 1895.

Pályázat.

A torontalmegyei tekintetes törvényhatósági bizottságnak f. év január hó 31-én kelt 229. kgy. 4681-4673/895 sz. határozatával jóváhagyott alapszabályok alapján a bel- és mezőrendőrség f. évi április hó 1-én életbe lépven, a választás úján betöltendő egy rendőrpáncsnoki és 6 rendőri állásra ezennel a pályázat kiíratik.

Miért is felhívhatunk mindazokat, kik ezen állások egyikét elnyerni óhajtják, miszerint kérvényeiket az alább megemlített minősítési okmányokkal felszerelve a község előjárásánál legkésőbb f. év márczius hó 20-ig nyujtsák be.

Bel- és mezőrendőr gyanánt csak az alkalmazható, aki:

1. Magyar honpolgár;
2. Ki katonai kötelezettségének megfelelt, a 24. életévét betöltötte, de a 40. életévét még túl nem haladta;
3. Aki feddhetlen és kifogástalan előélettel bír;
4. Aki teljesen ép és egészséges testalkattal s a német nyelvet szó és írásban bírja.

A rendőrpáncsnoktól még megkivántatik, hogy a magyar nyelvet is szó és írásban úgy bírja, hogy hivatalának írásbeli teendőit megfelelően végezhesse s hogy m. kir. csendőrségi, közös hadseregbeli avagy honvéd altiszt minősítéssel bírjon.

A rendőrpáncsnok évi fizetése 400 frt, a rendőröké pedig 240 frt, utólagos havi részletekben és a fegyverzet.

A választás f. év márczius hó 26-án d. e. 10 órakor tartatik meg.

Kelt Csátádon, 1895. márczius hó 7.

Polén Péter, jegyző. (202-3.3)

Anton Péter, bíró.

1382. sz. tkvi 1895.

Árverési hirdetés.

A törökbecsei kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Kokity János** nagybecskereki lakos végrehajtónak **Sztojkov Andria és neje** melenczei lakos végrehajtást szenvedők elleni 400 frt tőke s jár. iránti végrehajtási ügyében **Gaborov Milán** melenczei lakos utóajánlata folytán a területén levő, Melencze község határában fekvő a melenczei 660 sz. tkvben A. I. 995. hrsz. 763. ö. i. szám alatt foglalt ház és beltelek, mely az 1895. évi január hó 29-én tartott árverés alkalmával **Bulits Dusan** javára 350 frtban leütetett a **Gaborov Milán** által ajánlott 390 frt utóajánlati árban **1895. évi április hó 8. napjának d. e. 8 órakor** Melencze község-házában újból árverés alá fog bocsáttatni és az utóajánlati áron alul el nem fognak adatni.

Venni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy óvadékképesnek nyilvánított értékpapírban a kikiáltott kezehez letenni, vagy neki a bíróságnál előlegesen elhelyezett bánatpénzről kiállított elismervényt átszolgáltatni.

Az árverési feltételek többi pontjai a hivatali órák a kir. járásbírósa tkvi helyiségében s Melencze község előjárásánál megtekinthetők.

Kelt T. Becsén, 1895. február 24-én, a kir. járásbírósa mint tkvi hatóság.

Szabó, kir. ajbíró.

(219-1.1)

Kiadó lakás.

Egy három utcái szobából és a szükséges mellékhelyiségekből álló lakás május hó 1-től, esetleg előbb is kiadó.

Bővebben a kiadóhivatalban. (216-1.4.)

2431. szám. kig. 1895.

Alibunári főszolgabírósa

Pályázati hirdetés.

A tek. törvényhatósági bizottság 1397. kgy. 38201/94. sz. beces határozatával újonnan szervezett s Alibunár székhelyei bíró körállatorvosi állás az érdekelt községek képviselői által a főszolgabírósa hivatalos helyiségében **1895. évi május hó 2-án d. e. 9 órakor** fog betöltetni.

A körhöz Alibunár, Dobricza, Ferdinándfalva, Ilanca, Kevi-Szőllős, Kis-Margitta, Petrovszello, Sándorfalva és Vég-Szent Mihály községek 23300 drb ló, 11102. szarvasmarha és 33893 sertés és juh állománnyal tartoznak.

Évi fizetése 800 frt, valamint a nm. miniszterium által jóváhagyott Torontál vármegyei szabályrendeletben részére biztosított díjak.

Azok, a kik az 1888. évi VII. t. cz. 133. §-ában körvonalozott minősítéssel bírnak, a választás alkalmával előnyben részesülnek.

Felhívhatunk tehát mindazokat, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t. cz. értelmében felszerelendő kérvényeiket a választást megelőző napig alóhírotnál nyujtsák be.

Alibunáron, 1895. évi márczius 10-én.

Kajtar, főszolgabíró.

(210-3.2)

(Utányomat nem díjaztatik.)

2056. szám. kig. 1895.

A nagyszentmiklósi főbírósa

Pályázati hirdetés.

Torontál vármegye nagyszentmiklósi járásához tartozó Szerbnagyszentmiklós és Németnagyszentmiklós községekből álló állatorvosi kör részére Szerbnagyszentmiklós székhellyel rendszeresített körállatorvosi állás betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

A körállatorvos javadalmazása áll évi 400 frt készpénzfizetés, valamint a közsegi és körállatorvosi állatok szervezéséről szóló megyei szabályrendelet 10 ik és

következő §-ában foglalt mellék-jövedelmekből.

Felhívom mindazokat, kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy 1883. évi I. t. cz. és az 1888. évi VII-ik t. cz. értelmében felszerelt, eddigi alkalmaztatásukat és nyelv-ismereteiket is igazoló pályázati kérvényeiket hozzám **foló évi április hó5-ig** nyujtsák be.

Nagyszentmiklós, 1895. évi márczius hó 8-án.

Lestyánszky, főszolgabíró.

(213-3.2)

Árlejtsési hirdetés.

Az alibunári gör. kel. román egyház-község új templomának felépítésére árlejtsési felhívást hirdet 37.841 frt 37 kr kiáltási ár mellett. Az árlejtsési idej **április hó 16-án délelőtt** fog megtartatni.

Szakkepzett vállalkozók ajánlataikat fenti határidőig 10%-os bánatpénzleegyetemben az alibunári gör. kel. román lelkészi hivatalnál beadhatják, hol a költség-előirányzat, a feltételek és tervezetek is bármikor betekinthezők.

Az egyházi bizottság.

(214-3.2)

1042. szám 1895.

A központi főbírósa

Pályázat.

Kis- és Nagy-Torák községben, Nagy-Torák székhelyei szervezett községi kör-orvosi állás betöltendő lévén, a választás **f. é. márczius hó 30-án délelőtt 10 óra** Nagy-Torák község-házánál fog megtartatni.

A javadalmazás 900 frt, nappali látogatási díj 50 kr, éjjeli látogatási díj 1 frt.

Felhívhatunk a pályázni kívánók, kik a magyar, német és román nyelvet, előbbi kettőt szóval és írásban, utóbbit szóval tökéletesen bírják, hogy felszerelt folyamodványaikat **f. évi márczius hó 29-én** alóhírotnál benyujtsák.

Kelt Nagybecskereken, 1895. évi február hó 23-án.

Bakalovich, főszolgabíró.

(218-3.2)

FŐVÁROSI LAPOK

politikai és szépirodalmi napilap.

Felolós szerkesztő:
Porzsoit Kálmán.

Kiadó-tulajdonos:
Athenaeum részv. társ.

A család minden tagja megtalálja benne a maga olvasmányát. A hölgyeknek: a legjelesebb írótól regény, elbeszélés, költemény, szellemes tárcza, divattudósítás, érdekes újdonság-rovat, karcolatok. Az uraknak: becsületes magyar politika, mely minden párttól teljesen független, a leghitelesebb értesülések, megvesztegethetlen közgazdasági rovat.

Az összes napilapoktól eltérő új szellem. Megjelenik mindennap finom kiállításban. Vasárnaponként külön meglepetés.

!! Gyönyörű aktuális illusztrációk !!

! Ingyen !

! Ingyen !

Az április hó elsejével belépő új előfizetők (hónapos előfizetők is) ingyen kapják meg a „Fővárosi Lapok“ farsangi emléket, mely az 1895-iki farsang történetét tartalmazza az ország összes bálozó hölgyeinek névsorával.

A fűrdődény alkalmával a „Fővárosi Lapok“ nyújtja a legszórakoztatóbb olvasmányokat.

A „Fővárosi Lapok“ előfizetési ára:

Egy óra: 1 frt 20 kr, negyedévre: 3 frt 50 kr, félévre: 7 frt, egész évre: 14 frt.

Állandó kedvezmény: a „Fővárosi Lapok“ előfizetői olcsóbban kapják a Wohl Janka által szerkesztett Magyar Bazar című remek heti divatlapot, mely a Fővárosi Lapokkal együttesen előfizetve egy negyedévre 5 frt.

Mutatványszámot levelezőlapon nyilvánított óhajra 8 napig ingyen és bérmentve küld a „Fővárosi Lapok“ kiadóhivatala bárkinek.

Czim egyszerűen:

A „FŐVÁROSI LAPOK“ kiadóhivatala, Budapest, Ferencztek-tere 3. szám.

(217-3.1)